

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
 félévre . . . 3 „ — „
 negyedévre . . . 1 - 50 „
 Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konvénutczá 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
 egyszer közölve 7 kr.,
 többször közölve 5 kr.
 Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Hazai egyházaink mozgalmái. (Dixi.) — Észrevételek a „zsinati előmunkálatok“-ra. (Holles Dani.) — A kultur budget vita után. III. (Andorka Gyula.) — Belföld. — Vegyesek.

Hazai egyházaink mozgalmái.

Hazai keresztyén egyházainkban felpezsdült az életerő. — De mily nagy különbség van a mozgalom jellemében, modorában?

A protestáns egyházak zsinatra készülnek, házi belügyeiket kívánják törvényhozásuk útján rendezni. — Előmunkálatokon dolgoznak; az elkészülteteket bírálják. — Egyes kérdések felett megindult eszmecserékkel tisztazzák a felfogást, hogy a teendők iránt lehetőleg tájékozva legyen mindenki, úgy azok, kiket hitrokonaik megtisztelő bizalma a zsinatra küld, mint azok, kik távolabbról fogják érdeklődő figyelemmel kísérni a nagy fontosságú zsinati tanácskozásokat. — Érzik, hogy szervezetük, igazságszolgáltatási rendszerük iskolatügyük, tisztviselőik helyzetének javítása, biztosítása mind oly nagy feladatok, melyeknek sikeres megoldásától függ az egyház jövője, eszményi céljának: Isten országa felvirágoztatásának elérhetése.

Azonban már a két protestáns egyház között is van némi, — a történelmi fejlődés által létrejött különbség. — Míg a mi egyházunk első sorban a gyakorlat által, az egyetemes gyűlés megalakulásával kikerekített alkotmányát kodifikálva be akarja tetőzni s e mellett kivált az egyházi judicaturát óhajtja perrendtartásával rendszeresíteni s egyöntetűnek alakítani: addig az evang. reformált testvéregyház a tiz év előtti zsinat alkotásain tapasztalt hiányok pótlásán fáradozik.

Nem merném állítani, hogy a mi zsinatunk számára kontemplált munkakör be lesz tartható, sőt az a meggyőződés, hogy a tények kényszerítő logikája tágítani fogja a határokat s midőn az egyetemes gyűlés hatáskörének megállapítása után a teljesített munkát bírálva akarjuk öszhangzatba hozni a fennálló kerületi, egyházmegyei, gyülekezeti szervezettel, arra a tapasztalatra jutunk, hogy ha erős, biztos tetőzetet akarunk, az épület alapjait, falait is

meg kell újítanunk s bele fogunk, mert bele kell fogunk az alaptól és tetőzetig való építésbe, a — mint ezt mindazon munkálatok megcselekedték, melyeknek szerzői egységes, öszhangzatos művet kívántak létrehozni. — Mert szerintem is szervezett egyetemes gyűlést, megfelelőleg szervezett kerület, egyházmegye s gyülekezet nélkül létrehozni nem lehet. — Azt pedig, hogy az egyetemes gyűlés által támasztott igényekhez képest, toldozva-foltozva csináljuk meg az alattas egyházi testületeket, én még képzelni sem bírom, sőt magát a kísérletet is szerencsétlenségnek tartom.

Igy biztosra vehető, hogy a mi 1891. évi zsinatunk alkotmányozó zsinat leendő, mely munkáját meglehet ez idén nem fejezi be, de mindenestre előkészíti a jövőnek építését, s részben meg is kezdi.

A munkakör eme lehető és várható tágulását azért vettem szemügyre, hogy még ez esetben is lássuk a két protestáns egyház ama közös vonását, mely törekvését jellemzi t. i., hogy csakis belső egyházi ügyeiket kívánják rendezni, mi negative annyi, hogy sem felekezetközi sem egyház és állam közti kérdéseket tárgyalni nem akarnak, nem fognak s még kevésbé akarnak politizálni vagy épen politikai pártot alkotni. — Az államéletnek, mint isteni rendnek körét át nem lépik az egyházak, nem politizálnak megmaradnak illetékességök határain belül, amint azt lényegök, elveik parancsolják.

A protestáns ember, ha hazafiúi kötelességének teljesítésében szükségesnek látja, hogy egy vagy más, meggyőződése szerint a haza érdekének megfelelőbb politikai párthoz csatlakozzék: teszi azt mint a haza polgára, mint politikus s ha a protestantizmus elvei befolyással lesznek is elhatározására, mégsem fogja politikai nézeteit, hazája érdekét alárendelni egyháza érdekeinek, valamint egyháza érdekeit az állami érdekeknek, mert tisztán s kizárólag a haza kebelében élő protestáns egyház érdeke

mindig azonos a haza érdekeivel. Evangyeliomi egy-
egyházunk uralomra nem vágyik.

Megmozdult a római katolikus egyházban is a
középkor szelleme. Mintha VII. Gergely vagy
III. Ince keltek volna ki sírjaikból, hogy a királyok-
tól és népektől megköveteljék a föltétlen megadás
sacrificiumát. Rómának uralkodnia kell. Ha nem
uralkodhatik, adja az üldözöttet. Így volt ez mindig
s így lesz míg Róma, Róma marad. Így van ez
nálunk is.

A vallás, lelkiismeretszabadság, a felekezetek
egyenjogúsága ez mind sértés Rómára; agyrém vagy
bűn, mert miképen lehetne egyenjogu a tévelygés
az örök igazsággal; a sötétség a világossággal? Így
beszél ma is. Másutt is, nálunk is.

S most már zászlót bontott. A „regnum Maria-
num“-ot vissza kell adni a mennyek királynéjának.
A hódítási terv is készen van. A magyar parlament-
ben egy római kath. pártot kell alakítani, egy oly
centrumpártot mely a szavazatok mérkőzésénél a róm.
kath. érdekek javára döntsön. Hogy pedig ez sikerül
hessen szervezkednie kell országszerte a róm. kath.
hiveknek egy politikai párttá, mely a bekövetke-
zendő képviselő-választásoknál a róm. kath. lakosok
többségének arányában biztosítsa a képviselőházban
is a kívánt többséget. Ehhez népgyűlések, kongres-
susok szükségesek, hogy megdolgozzák a népet. Meg
kell így érlelni a gyümölcsöt, mely önkényt behull
majd a róm. kath. egyház ölébe. S mi következik
azután? A róm. kath. egyház szabadsága, értsd:
uralkodása.

Szép terv s előnye: probatum est. A németeket
követik, kik nagy kisebbségök daczára ily uton ne-
vezetes eredményeket értek el. Még Windhorst-unk
is lesz az egyházú Zichy Nándor gróf személyében.

Ez a mozgalom már azután nem egyházpolitikai
actió, melyben sajnálatra méltó az állami és egyházi
szempontok összezavarása, sőt ellentétbe helyezése. E
térre nem követjük az egyedül idvezítő anyaszentegy-
házat. Mi egyházunkat magasztos hivatásától eltéri-
teni s politikai pártharczok eszközévé lealacsonyítani
nem engedjük. Minden hazája boldogságán evangyé-
liomi szeretettel munkás protestáns tudja azt, hogy
egyházának jogteljessége a hazai szabadelvű alkot-
mányban, egyházának legfelsőbb felügyelője, koronás
királya által szentesített törvényekben találja egye-
dűli biztosítékát. A reánk váró küzdelmekben is, ha
harczra kényszerítettünk, mint magyarok a szabad-
sáért küzdő nemzetek állunk, mint evangélikusok a
Krisztus evangyéliomának igazságával világosságot,
önzeten szeretetével békességet terjeszteni, az egy
hazának fiai közt összetartást növelni, szilárdítani
lesz s legyen is legfőbb igyekezetünk.

Hogy az Urnak ezen megszentelő szellemét dia-
dalra juttathassuk, azért van nekünk is szükségünk
a tömörülésre, erőnk kifejlesztésére; ez feladata a
zsinatra irányuló munkálkodásunknak is. Legyen
munkánk komoly, kitartó: az Urnak áldása el nem
marad.

Dixi.

Észrevételek

a „zsinati előmunkálatok“-ra.

A 53. p. 2-ik bekezdése, valamint az ezzel pár-
huzamos 78. p. 1. és a 95. p. szinte 1. bekezdése
némi részben eltérnek ugyan egymástól, de egyházkor-
mányzati elveik mégis annyira rokonok, hogy köztilök
egyik pontot helyeselve, helyeseljük a többit is, vagy
egyiket kárhóztatva, kárhóztatjuk a másik kettőt is.

Én ezen pontokkal szemben, már eddig kifeje-
zett elveimnél fogva is, egészen ellentétes álláspontra
vagyok kénytelen helyezkedni, még pedig azért,
mert nézetem szerint a jó törvénynek az igazság és
célszerűség mellett egyszersmind rövidnek és egy-
szerűnek is kell lennie; ezen 53., 78. és 95. pontok
pedig tárgyukhoz mértén hosszúak és komplikáltak:
másrészt azonban azért is, mert a szavazásoknak oly
mesterkéltnél módját akarja életbeléptetni, mely a köz-
gyűléseknek, mint egyházkormányzati szerveknek
tanácskozásait nagyon képes volna feszélyezni, —
határozatait pedig sok esetben az érvényesség jelle-
gétől fosztaná meg.

Legyen szabad ezen állításaimat megokolnom s
e végből különösen az 53. pontot vennem kritikai
bonczkés alá. Említett §. így hangzik:

„53. Midőn egyházanként történik a szavazás,
minden egyházközségnek annyi szavazata van, a
hány rendes lelkészi állással bir.

Mely irányban adassék a szavazat, arra nézve az
egyházközségek képviselői, — azon esetek kivételével
melyekben az annak rendje szerint nyilatkozatra fel-
hívott egyházközségek határozott utasítással látták el
képviselőiket — magok között egyeznek meg, mi ha
nem sikerülne, a többség nézete vétetik az egyház-
község szavazatának. Két egyenlő részre oszolván a
képviselők véleménye, a szavazat nem számíttatik.

Az egyházközségek szavazatainak egyenlősége
esetén a szavazó egyházak által képviselt lélekszám
többsége dönt.

Az egyházközségek szerinti szavazásnál az egy-
házmegyei tisztviselők, valamint a tanügy képviselői
azon egyházközségek képviselőivel szavaznak, melyek
kebelében működnek.“

Ha evang. egyházunk azon, egyes egyedül he-
lyes és igaz elven akarná alkotmányát kiépíteni,
hogy az egyes egyházgyülekezetek közvetlenül csakis
az esperességi, kerületi és egyetemes tisztikar
megválasztásához járulhatnak hozzá szavazataikkal,
máskülömben pedig csupán közvetve, de szinte sza-
badon választott képviselők közbenjöttével folynak
be az egyház kormányzásába, — nem igen lehetne
az 53. p. azon rendelkezése ellen, hogy minden egy-
házközségnek annyi szavazata van, a hány rendes
lelkészi állással bir, alapos ellenvetést tenntünk: de
miután semmiféle positiv törvényünk sincs arra
nézve, hogy hol végződik tulajdonképen az egyes
egyházgyülekezeteknek a közkormányzásra gyakorolt,
közvetlen szavazás által való befolyása; vagy talán
helyesebben szólva, — hol kezdődik a gyülekezetek-

ből álló magasabb kormányzati szerveknek, esperességnek, kerületnek s egyetemnek független s jogérvényes határozatképesége s intézkedése; miután a mi elasztikus alkotmányunk, — melyet pedig az előttiünk fekvő zsinati előmunkálatok éppen nem képesek határozottabbá tenni, — nagyon eltűri azt, hogy a sorok között is olvasni szerető kisebbség bármely ügyet az egyes egyházgyülekezetekhez szállíttasson le, — fentemlített pontot ily körülmények között elfogadhatónak nem tartom. Ohajtom ellenkezőleg azt, hogy ha már a törvény az egyes egyházaknak ily korlát nélkül való hatáskört akar biztosítani, védelmezze meg az egyházat fentartó hívek ezreinek jogos befolyását az által, hogy az egyházaknak legalább bizonyos fokig, lélekszámuk arányában leendő szavazatmennységet biztosítson. Ohajtom azonban leginkább azt, hogy vigye keresztül egyházunk a teljes képviseleti rendszert, az egyházgyülekezeteknek csupán az amugy is legfontosabb jogot, az egyház összes tisztviselőinek választási jogát tartván fén.

Az 53. p. második bekezdése előtt, bocsánat őszinteségemért, teljes és igazi álmélkodással állok meg s gondolkodóba esem a felett, valljon a zsinati bizottságnak igen tisztelt tagjai, kikhez egy magamféle apróság, mint egyházkormányzatunk kipróbált harcossaihoz csak köteles tisztelettel tekinthet fel, — gondoltak-e egy kissé a gyűlések gyakorlati oldalára akkor, mikor ezt a pontot megszerkesztették?

Nekem, megvallom, erős gyanum van, hogy ezen a ponton mint valami lényegtelen formalitáson csak úgy átsiklottak, mert különben nem tudnám megérteni, miképen hozhatják javaslatba azt, hogy az egyházgyülekezetek képviselői bizonyos felmerült kérdésekben az esperességi gyűléseken magukban is tanácskozhatnak, egységre vagy meg nem egyezésre juthatnak s az egyház nevében, — annak ezuttal más különös utasítása nélkül, — szavazhatnak vagy az egyház szavazatát el is játszhatják.

Nem tudok megfelelő lelki borzalom nélkül arra a lehető esetre gondolni, hogy, például, a nőgrádi esperességi gyűlésen kellene egy fontosabb kérdést „egyházonként történő szavazás”-sal eldönteni. Negyvenhat egyház képviselői keresnének külön külön helyiséget, termet, szobát, zugot vagy akár-miféle menedékhelyet, a hol egymást otthonias bizalommal nyerhessék meg az ügynek vagy az ügy ellen! Az esperességi gyűlés egy perc alatt feloszlás nélkül eloszlanék! Magok az elnökök is oda csatlakoznának saját gyülekezeteik küldöttségeihez, hogy azokban esetleg mint gregariusok szerezenek érvényt nézetüknek. Hogy az adandó szavazat hiteles és érvényes legyen, hogy arról, az őket e pontra nézve utasítással el nem látott kiküldő egyháznak is beszámolhassanak s esetleg sem lelkészük sem felügyelőjük jelen nem volna, — elnököt és jegyzőt kellene magok közül választaniok, jegyzőkönyvet felvenniök s abban mutatniok ki, hogy közöttük ez vagy amaz a nézet nyert többséget; vagy szavazataik egyenlősége esetében fájdalommal kellene

konstatálniok egyházuk szavazatának gyászos megsemmisülését.

Megengedem, hogy a színezés talán egy kissé erős; azt is fölteszem, hogy a mi gyűléseink patriarchalis menete miatt a fent előadott eset talán soha sem fordulna elő; de miután a jelzett értelemben meghozandó törvény nem zárja ki annak lehetőségét; miután a kívánatos rend és igazság megköveteli, hogy a szavazatok érvényéhez s hitelességéhez semmi kételkedés hozzá ne férjen legyen szabad e pontra vonatkozólag következő rövid megjegyzéseket tennem:

1. Az egyházgyülekezetek a hozzájuk leszállított kérdésekben, vagy szavaznak, vagy nem szavaznak. Ha szavaznak, akkor esperességi képviselők egyszerűen bejelentik az egyház szavazatát.

Ha nem szavaznak, ez csak két okból történhetik. Vagy nem akarnak szavazni, — s ezen esetben képviselőiknek sincs joguk az esperességi gyűlésen szavazniok. Vagy pedig a helyi elnökség fel nem hívta az egyházat a szavazásra, akkor pedig esperességi képviselők szavazása a gyűlésen jogosulatlan, érvénytelen; míg a köteleesség mulasztó helyi elnökség szigorú felelősségre vonandó.

2. A törvény feladata szabatosan kitűntetni azt, mely kérdésekben kívántatik meg az egyházonkénti szavazás s viszont mely tárgyak felett dönt a gyűlés, mint az egyházgyülekezetek képviselő testülete.

3. A szavazat érvényességét világosan határozza meg a törvény.

4. A törvény ne adjon alkalmat a módoszatok félremagyarázására, hanem legyen világos, határozott.

5. Szavazat elvesztését csak büntetés vagy önkéntes nem szavazás eredményezheti.

Mondanom sem kell, hogy az 53. pontokra tett észrevételeim a 78. és 95. pontokra egyiránt vonatkoznak; azon meggyőződésemmek azonban mégis kifejezést kívánok adni, hogy én egyház alkotmányunk ilyenét gyarlóságainak elenyésztetésére más orvosságot nem tudok mint azt, hogy honosítsuk meg egyházi alkotmányunkban s közigazgatásunkban az okszerű, utasítás nélküli képviseletet s akkor lehetnek ugyan a kormányzó szervekben nézet eltérések, pártárnyalatok, — de az nem lehet, hogy egyes egyházak szavazata szabályszerűen megsemmisüljön.

Holles Dani.

A kultur budget vita után.

III.

Látom, hogy rövidre kell szabnom befejező soraimat.

Ezen egyetlen magyar evangélikus egyházi lapnak hasábjait, melyeken annyi fontos kérdéseink

várnak megvitásra, kelletén túl igénybe nem vehetem; aggodalom tölt el, hogy már is a tisztelt szerkesztő úr szives engedelmevel visszaéltem.

Igy habár sok mondani valóm volna, mégis igyekszem rövidre szabni soraimat.

A protestantismus helyzetére fontossággal bír az ország társadalma is.

A r. katolikus egyház jellege az episcopalis szervezetű; a magyar protestantismusé a demokraczián alapuló önkormányzat.

Százados küzdelmeink tanusítják, hogy midőn a magyar nemzet szelleme a reakció felé hajolt, a conservatív irányzat nyomult előtérbe, s a haladásért lelkesülő s felvilágosodott középosztály a nemzeti közszellem vezetésében döntő befolyást nem gyakorolt: akkor mindenkoron előtérbe lépett a „római katolikus“ egyház, s imponált az államnak és a társadalomnak egyaránt, míg a nemzeti szellem ébredésével, s a nagy reform korszakban a protestantismus vitte a szerepet, s mint egyház is tisztelettel volt elhalmozva a más hitfelekezetű hazafiak által.

A magyar társadalom az utóbbi években, ha nem is egészében, de nagy részében retrograd szellem által volt áthatva, ez magyarázza meg a r. kath. alpapságnak hadüzenetét szemben a magyar álladalommal, de megmagyaráz sok oly reményeket is, melyekre itt kiterjeszkedni ez uttal nem akarok. Legyen elég megemlíteni gróf Zichy Nándor politikáját.

A magyar politikai pártnak viszonyai s alakulása is reánk nézve sok kívánni valót hagy fenn.


A jelenlegi kormány magatartása és érdemei előtt nekünk protestánsoknak teljes elismeréssel kell viseltetnünk, de nagy kérdés, hogy ha az ország összes szabadelvű közönsége, az összes pártok szabadelvű, s az állami szabályt megvédeni kész férfiai nem jönnek a kormánynak támogatására, képes leend-e ez a harcztot megvívni a r. kath. hierarchiával s az azzal szövethetett főúri arisztokracziával?!

A magyar álladalom győzelme a mi győzelmünk is leend, mert a mi egyházunk érdeke a magyar haza érdekével összeforrvan van.

Van még egy kérdés a mi a magyar evangelikus egyházra nagy jelentőséggel bír, ez a nemzetiségi kérdés.

A felszínre jutott nemzetiségi mozgalmak leginkább a mi egyházunk egységét veszélyeztetik.

A r. kath. egyház püspöki szervezeténél fogva a nemzetiségi kérdések s törekvések által nincs veszélyeztetve, a püspököknek módjuk és hatalmukban áll eltávolítani, ha kell megtörni a panslaviszt tendenciákat, s ha a r. kath. papok között volnának is panszlávok ezek törekvései ritkán jutnak nyilvánosságra, így a nemzeti chauvinismust tápláló sajtó a r. kath. egyház panszlávjaival nem foglalkozik.

A reformátusok kevés kivétellel magyarok, így nekik nemzetiségi mozgalmakkal nincs bajuk. 

Egészen más a mi evangelikus egyházunk helyzete.

A mi egyházunk magyar, német és tót ajkú hivekből áll.

A németeknek nincs eme külön nemzetiségi aspiratióik.

Ezek nem csak versenyeznek magyar szellemenben a magyar fajakkal, sőt egyes egyéneik magyar chauvinistikus irányban felülmúlják a telivér magyarokat.

Baj az, hogy a tótok egy része erős tót nemzetiségi színezettel bír, s inkább tótok mint lutheránusok, s hogy a felvidék legfanatikusabb tót agitátorjai a lutheránus tótokból kerül ki.

És ezt a körülményt igazságtalanul, sőt lelketlenül a magyar sajtó egy része, sőt mondjuk ki az igazat a reformátusok felekezetesebb része ellenünk kizsákmányolja, hazafiuságunkat, a magyar nemzetközi ragaszkodásunkat kétségbe vonja.

Pedig autonom egyházi kormányzat mellett, a különböző nézeteket, irányzatokat s nemzetiségi különbségeket eltussolni nem lehet.

A harcztot meg kell vívni, s meg ezt vívni a nyilvánosság színe előtt.

Igy történik, hogy az az egyház, mely jellegénél fogva legjobban respectálja az állam jogkörét, mely törvénytiszteletéről, hazafisága s loyaltásáról minden időben ismeretes volt, mely aránylag legfőbb tudományos s hazafias szellemű férfút ad a hazának, mely a nemzetiségileg exponált helyeken legtöbb a magyar nemzeti műveltséget s hazafiságot terjesztő intézetet tart fenn, — ez az egyház vádoltatik panszlavizmussal és hazafiatlansággal, vádoltatik az ultramontánok, — a megmagyarosodott chauvinisták s a kálvinista kurucz politikusok által.

Megdöböntők voltak a kultus miniszter tárczájának az egyházak segélyezése rovata tárgyalásánál az egyes fölszólalások.

Kovács Albert azt vitatta, hogy midőn az evangelikusok 36,000 forint segélyt kapnak, akkor többet kapnak, mint a kalvinisták, a kik 65,000 forintot kapnak.

Pedig a 36,000 frtból, 16,000 az erdélyi szászoké, míg a közel egy millió magyarországi evangelikus 20,000 frtot, a 2 millió református 65,000 frtot kap.

Tisza Kálmán, pedig azt kívánta, hogy csak azon egyház segélyeztessék mely magyar állami missiót teljesít, természetes, hogy ezen a czimen a reformátusok az összes állami segélyt maguk számára követelnék.

Pedig a pozsonyi, soproni, eperjesi, késmárki, lőcsei, szarvasi stb. gymnasiumaink kiválóbb magyar nemzeti missióit teljesítenek, mint az alföldi református gymnásiumok, mert ezek tiszta magyar vidéken vannak elhelyezve.

Ezen kérdéseknél gróf Apponyi Albert, Kaas Ivor és Horváth Gyula magasabb álláspontra helyezkedtek.

Tehát kétségtelen, hogy a mi magyar evang. egyházunknak sok nehézségekkel kell megküzdnie.

Tartok tőle, hogy rövid idő alatt egy újabb kérdés fogja megrázkódtatni, sőt tán benne a legmélyebb és ki nem egyenlíthető szakadást előidézni és ez a református egyházzali unio.

Legyünk óvatosak e kérdés fejtegetésénél, ne vegyük azt minden alkalommal meggondolatlanul ajkainkra.

Megelégedhetünk egyelőre azzal, ha az egyház-kormányzati kérdésekben igyekezzünk lehető összhanggot létesíteni a két protestáns felekezet között.

De ne érintsünk vallási kérdéseket, mert ha vallási téren erőltetjük az uniót akkor két protestáns felekezet helyett négy lesz.

Mert akármennyit hangoztatjuk a testvéri szeretetet, kétségbevonhatatlan igazság, hogyha lutheránus ember változtatja hitét az többnyire katolikus, ha kálvinista változtatja hitét az unitárius lesz.

Tehát nemcsak dogmai, hanem különböző világnézet is választja el egymástól a két protestáns felekezetet, tehát ezen jelenségek komoly egyházpolitikusok figyelmét el nem kerülhetik.

Nálunk Somogyban a reformátusok között erősen kezd terjedni az unitárius vallás, míg a mi egyházaink attól érintetlenek.

Szólnom kell még röviden a magyar sajtóról.

A magyar sajtó nagy része ma már nem az a mi a 40-es és 60-as években volt.

A sajtó nagy része ma már pusztán pártérdeket szolgál s igen sokakra az már kenyérkereset, azért az elvek harcza helyébe a személyes küzdelem lép, s a közjó a párt érdek alá helyeztetik.

Míg ez előtt kiváló államférfiaink elveik hirdetése végett a sajtót felkeresték, hogy irányt adjanak a közönségnek, most a sajtó nagyobb része a pártokat szolgálja.

Azért magyar sajtónk egy része ritkán igazságos, — de hogy mi irántunk, evangélikusok iránt a sajtó legnagyobb része igazságtalan ezt mindennap érezzük.

Különösen tör ellenünk a sajtó azon része, mely chauvinista irányú és különös, hogy a túlzó chauvinisták nem magyar érületű journalistákból állanak. Ma már a sajtó egy része nem publicista és államférfiúi tulajdonokkal bíró férfiak, hanem egyszerűen ügyes tollú egyének által irattatik és szerkesztetik.

A nagy közönség egy része a sajtótól nem az igazat, hanem az érdekeset s izgatót kívánja.

Tehát evangélikus egyházunk helyzete sok vesztélyekkel van környezve.

Azért vallásos hitre, áldozatkészégre, bátorságra és okosságra van szükségünk.

„Imádkozzunk és puskaporunkat tartjuk szárazon!”

Andorka Gyula.

BELFÖLD.

Ujpesti ág. h. ev. egyház. — Szives kérelem! Nincs az emberi kebelnek fenségesebb, magasztosabb érzete a nemes áldozatkészégnél, a felebaráti igaz szeretetnél. Völgyeket emel, hegyeket sülyeszt, mustármagból terebélyes fát növeszt. A hivek nemes áldozatkészégében, a testvérek munkás szeretetében reménykedve, bátorokunk alulirottak az ujpesti ev. egyház nevében minden a prot. egyházak fejlődését, megerősödését szíven hordozó nemes-szívű felebaráthoz fordulni, sziveskedjenek egyházunk megerősödését célzó munkánkat hathatósan támogatni s a kegyes adakozás bőséges forrását megnyitni azok számára, kik arra igen-igen rászorulnak, hogy itt a főváros közvetlen szomszédságában, az ország szívéhez oly közelálló egyház végre valahára megiffjodva keljen ki a multnak oly megdöbbentően szomorú emlékeiből.

Egyházunk 600 lélekkel még 1874-ben alakult; templomot, paplakot építtetett 14,000 frton; de nagyrészt szegény gyári munkások, vagyontalan iparosok lévén, sajátjukból nem fedezhették a költségeket, a segélyek ígérese pedig meg nem valósult; a templom, paplak felépült hitelbe, de még 1875-ben bekövetkezett azon szegyenletes eset, hogy biróilag elárvereztetett. A lelkész itt hagyta nyáját; a nyáj feloszlott, 10 évig pásztor nélkül volt. 1886-ban megerősödve, számlálván mintegy 1200 lelket, hozzáfogott a restaurálás nehéz munkájához. A templom, paplak egy nemesszívű család által visszaváltatott s a 8000 frtnyi vételárnak törlesztése mellett az egyház kezébe került. Azóta Isten segítségével 3000 frtot törlesztettünk; adósságunk még mindig tehát 5000 frt. A nagy részt vagyontalan iparosokból és napszámos gyári munkásokból álló egyháztagok a nagy összeget nem képesek sajátjukból fizetni; nehogy tehát másodsor is megtörténjék az az eset, hogy újból elvegyék, elárverezték templomunkat, paplakunkat, könyöradományoknak az országban való gyűjtéseért a nm. m. k. belügyminiszter urhoz folyamodtunk, ki azt 6 havi tartamra 80127/1890. sz. a. kegyesen meg is engedte.

Most tehát, kezünkben a miniszteri engedélyvel, azon alázatos kérelemmel fordulunk minden áldozatkész felebarátunkhoz, könyörüljön szíve nehéz helyzetünkön, s ossza meg a szeretett filléreit mi velünk is, kik oly igen-igen érezzük a testvéri áldozatkészégszükségét. Különösen a nagy tiszt. lelkész urakat kérjük, kegyeskedjenek a miniszteri engedély alapján egyházunkban, gyűjtést eszközölni, vagy ha ez lehetetlen, legalább egy vasárnapi offertoriumot egyházunknak átengedni, s a szeretet eme filléreit egyházunknak megküldeni, szem előtt tartván a mondást: Sok kicsi sokra megyen.

Mi hisszük és reméljük, hogy a valóban nemes szív nem is fog késni áldozatát az egyház oltárára vinni. E hitben és reményben kérjük minden nemes adakozóra Istennek áldását, kinek neve dicsőíttessék mindörökké. A jökevdű adakozót szereti az isten.

Ujpest, 1890. július 10-én.

Gömöry Oszkár,
min. tanácsos, cs. és k. kamarás, egyházfelügyelő.

Geduly Lajos,
lelkész.

Az újpesti kisdud evang. egyházat minden jó lélek szíves támogatásába melegen ajánlja.

Czeglédén, 1890. július 19-én.

Török József,
pestmegyei ág. h. ev. főesperes.

* * *

Az újpesti evang. gyülekezetnek fentírt szíves kérelmét részünkről is melegen ajánljuk hitsorsosaink és gyülekezeteink buzgó támogatásába. A beküldött adományokat lapunkban nyugtatványozza a gyülekezet. Szerkesztő.

*

Az államilag segélyezett evang. középiskolákban alkalmazott tanárok fegyelmi ügye.

Praecedens esettel állunk szemben, — ezzel legyen megokolva jelen közleményünk.

A gyakorlat legvilágosabban magyarázza meg egyes intézkedések értékét: A szabályzatok és szerződések a gyakorlattal nyerik sanctiójukat.

Midőn az állami segélyezés után vágyódó egyházi középiskoláink versenyeztek a segély elnyeréséért, igen sok egyházi férfi aggodalommal telt el a jövő iránt, mert e törekvéssel járónak látta az egyház legeminebb jogának, az iskolákkal való szabad rendelkezésnek feladását. A pessimistikusoknak nyilvánított hangokat elhallgattatta az iskolák és tanárok szigorú anyagi s ebből folyólag nyomott szellemi helyzetének igaz, lesújtó indoka. Sokan tehát, habár kelleetlen-kedvetlen megadták magukat a változhatatlannak, — várva a segélyezettek reményeinek teljesülését.

Ime egy eset, mely ha nem is ad egészen igazat az állami segély ellenzőinek, de mindenesetre gondolkozóba ejtethet mindnyájunkat.

Marossy Sándor az állami segélyben részesülő selmeczbányai evang. középiskolán, az államkormány és iskolát fentartó pártfogóság között, 1886. évi október hó 27-én kötött szerződés 7. pontjának értelmében, a classica-philologia tanszékébe a minister által behelyezett tanár, — fegyelmi eljárás alá került. A bányakerületi rendtartás értelmében felfüggesztetvén hivatalától szálláspénze s fizetésének fele visszatartatott. Fegyelmi pere mind a három egyházi törvényszéki forumon szabályszerűen letárgyaltatván, az alperes bírt hivatalának elvesztésére ítéltetett. — Ez a tény.

A fentemlített szerződés 11. pontjának rendelkezéséhez képest az ítéletek indokaival és a vizsgálati iratokkal együtt a vallás és közoktatási ministerhez felterjesztettek, mire a következő „intézmény“ érkezett:

Vallás és közoktatási magyar kir. minister 35.182. sz.

Méltóságos Báró és Főfelügyelő Úr!

Az ágost. evang. egyház egyetemes törvényszékének, mint harmadfokú egyházi bíróságnak Marossy Sándor selmeczbányai ág. evang. főgymnasiumi rendes tanár fegyelmi ügyében hozott, s az egyetemes felügyelő f. évi márczius 5-én 9. sz. a. kelt iratával elem terjesztett ítéletét, mint túlszigorút az 1883. évi XXX. t. cz. 17. §-a alapján a selmeczbányai ág. evang. gymnasium állami segélyezése ügyében kötött szerződés 11. §-ában gyökerező jogomnál fogva nem találtam megerősítendőnek.

A felterjesztett ügyiratokból azon meggyőződésre

jutottam, hogy Marossy Sándor hibái legnagyobb részben túlbuzgóságból eredtek, s mint ilyenek, nem tartoznak azon súlyos beszámítás alá, a mely az egyházi bíróságok ítéleteiben kifejezésre jutott.

Tanulóknak a tanár részéről kizárással való fenyegetése a paedagogiai gyakorlatban oly súlylyal nem bír, hogy az nagy szolgálati vétségül volna felhozható. Egy tanórának bejelentés nélkül való elmulasztása szolgálati vétség ugyan; de minthogy nem ismétlődött, nagy szigorúsággal nem büntethető. A tanóráknak néhány perczel való kinyújtása csak túlbuzgóságra vezethető vissza. — Az, hogy Marossy rosszhiszemű szigorúsággal járt volna el a tanulók osztályzásában, kétséget kizárólag nem tűnik ki az iratokból. Végül, hogy felsőbbsege iránt engedetlen volt, az törvényhez való ragaszkodására reducálható.

Ennélfogva Marossy Sándornak a tanári pályától hat év tartamára leendő eltiltását, mely az 1883. évi XXX. t. cz. 40. §-ából kifolyólag, a fenti elmozdító ítélet jogérvényre emelkedésének kikerülhetlen következménye volna, a méltányossággal össze nem egyeztettem, annyival kevésbé, mert mint sajnosan kellett tapasztalnom, az egyházi hatóság ez esetben az országos törvénynek idevágó rendelkezéséhez nem alkalmazkodott, midőn Ott Károly tanuló az 1883. évi XXX. t. cz.-re való helytelen hivatkozással megengedte, hogy május 20-án az osztályvizsgálaton nyert elégtelen tanjegyet már egy hónap mulva az az június 21-én kijavíthassa.

Minthogy azonban az ág. evang. egyházban fennálló törvénykezési eljárás szerint új ítéletnek többé nem lehet helye, s másrészt fölötte kívánatos, hogy a selmeczbányai ág. evang. főgymnasium belső békéje ezen ügy hatása alatt többé ne szenvedjen, jónak látom Marossy Sándort, mint általam kinevezett rendes tanárt e minőségben az állam tényleges szolgálatába átvenni, s őt valamely közvetlen rendelkezésem alatt álló állami középiskolához, melyet később fogok megjelölni, áthelyezni.

Midőn ezt Méltóságoddal az összes ügyiratok visszazárása mellett további szíves intézkedés végett közölni szerencsés vagyok, egyúttal felkérem, méltóztassék jelen intézményem alapján a szükségeseket megtenni, hogy Marossy Sándornak 1889. évi január 28-ikától visszatartott félfizetése és lakáspénze adassék ki.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását Budapest, 1890. évi október hó 31-én. **G. Csáky.**

Méltóságos báró Prónay Dezső úrnak, az ágostai hitv. evang. egyház főfelügyelőjének.

Eddig a rendelet.

Az okmányok nincsenek kezeim között s épen azért úgy a hozott egyházi törvényszékek ítéleteinek, valamint a közölt ministeri rendeletnek érdemleges méltatásába most nem bocsátkozom. Megjön talán ennek is ideje, vagy még jobb, ha azt nálamnál illetékesebb egyén teszi.

Elttekintek a miniszteri elhatározás indokaitól, melyekkel az alperest védeni s az egyházi törvénykezési eljárását vádolni törekszik. Ezeknek még szemeközé nézünk. De azt már most ki kell jelentenem,

hogy törvényszékeink ítélete nemcsak tekintetbe nem vétetett s megsemmisítetett, hanem a ministeri ítélet, mert az, tel-

jesen felmenti a saját szavai szerint is hibázott tanárt, sőt midőn visszatartott fizetését és lakáspénzét is kiszolgáltatni rendeli sőt az állami szolgálatba átveszi még meg is jutalmazza,

A következők levonását tisztelt olvasóim bölcsességére bízom.

VEGYESEK.

Előfizetésre való felhívás.

Lapunk kilenczedik évfolyamát kezdjük meg.

Soha sem volt reá oly szükség, mint épen most a „zsinat“ esztendejében! E szükségét érezzük s a belőle folyó kötelességnek áldozattal is megfelelni készek vagyunk.

Egyházi s iskolai ügyeink tárgyalására, a fennálló rovatok szerint, a mily mértékben a begyűlt anyag követeli, mindég helyet biztosítunk.

Ha valamikor, most van szükségünk szellemi közreműködésre és anyagi támogatásra, ezeket kérjük.

Az előfizetési árak a régiék:

egész évre	6 frt.,
fél évre	3 frt.,
negyed évre	1 frt. 50 kr.,

melyek a szerkesztő nevére, Pozsony, Konventutca 6. szám küldendők.

Tisztelt olvasóinkat előfizetéseik, esetleg megrendeléseik *mielőbbi* beküldésére, a hátrálékosokat, hátrálékaik törlesztésére kérjük.

Szerkesztő.

— A magyar Protestáns Irodalmi Társaság pénzügyi bizottsága a f. hó 8-án d. u. 6 órakor gyűlést tartott a budapesti ev. ref. főgymnasium könyvtártermében Hegedűs Sándor elnöklete alatt, gr. Tisza Lajos, Szász Károly és Szóts Farkas választmányi tagok jelenlétével. Kenessey Béla titkár az 1890-ik pénztári évről tett jelentést, a mely szerint a társaság összes bevétele 10068 frt 56 kr.; összes kiadása pedig 9503 frt 89 kr. volt s így a pénztármaradék 1891-re 564 frt 67 kr. Értékpapirokba 2909 frt 32 kr. helyeztetett el. A befizetett alapítványi tőke 10200 frt, a kötelezvények által biztosított tőke pedig 3900 frt. A tagok száma az 1890. év végén volt 32 pártfogó, 215 alapító, 360 rendes és 443 pártoló. Az 1889-ik és 1890-ik évről tagdíjaikkal hátramaradtakra nézve, kiknek száma elég tekintélyes, a bizottság akként intézkedett, hogy február hó közepén szétküldendő postai megbízással fogja az azon ideig még mindig hátrálékban maradóktól a tagsági díjakat bekérni. A pénztári vizsgálat és a költségelőirányzat megállapítása közvetlen az évi közgyűlést megelőzőleg leend. A bizottságnak fentebbi határozatára tekintettel, a titkári hivatal teljes tisztelettel kéri a hátrálékoknak minél előbb leendő beküldését, nehogy kénytelen legyen a t. tagoknak némi túlkiadást is és alkalmatlanságot is okozni.

— A Luther-társaságra befolyt 1890. október hó 18-ától: 1890. évi tagsági díj: Händel Vilmos, Bellus János, pesti magyar egyh., pesti német egyh., pesti közös egyh., bpesti esperesség, Beliczay Béla, Moczkovcsák János, beszterczebányai egyh., beszterczebányai gymnasium, beszterczebányai elemi iskola, bánáti esperesség új (5 frt.) Csapkay Károly, Hanesz Sámuel, Bodiczky Kálmán, Ihász Lajos, modori egyház, Hollerung Károly, veszprémi egyház, balassa-gyarmati egyház, új, Stür Dániel, dr. Ajkay Béla, új, győri evang. esperesség, új, soproni theol. örképzőkör, tátraaljai esperesség (6 frt), n.-geresdi egyház, sajóarnóthi egyház, Horváth Sándor, Kaczián János, Dubovszky Nándor, somlyóvidéki ev. tanító-egylet, Kláár Fülöp, bpesti főg. tanári kar, Mód Lénárd, Bacza Kálmán, Becht Henrik, Bergmann Lajos, Urban Adolf, Kapi Gyula, felső-szakonyi egyház, csöngői egyház, Kernuch Adolf, késmárki lyceum, új, Gráf József, Falvay Antal, Stephany Lajos, Bendl Henrik, Kolbenhayer Lajos, gömői ev. esperesség, Sztankay Ferencz, Mikolík Gyula, Barabás Antal Pál, Sinkecz Ádám, Zsigmondy Pál, Király Kálmán, Moravcsik Mihály, ifj. Jeszenszky Károly, szucsányi egyház, Mikolay Mihály, kassai m. n. egyház, hegyaljai ev. esperesség, meszléni egyház. — 1891. évi tagsági díj: pozsonymegyei esperesség, lovász-patonai elemi iskola, új, Csiskó János, VII. szepesbánya-városi esp., új, göllniczbányai egyház, új, Zimmermann Andor, új, Stettner Gyula, Paulinyi Sámuel, czeglédi egyház, Karsay Sándor, Zajác András, Hering János, Geduly Elek, nógrádi esperesség, Draskóczy Lajos 1890. és 1891-re, H.-M.-Vásárhelyi egyház 1890. és 1891-re, Csiskó János 1892, Hurtay György 1890. és 1891. — Kamatok fejében alapító tagoktól: 5 ft, br. Podmaniczky Gézané 100 ftos új alapítványából, bányakerület 5 ft. — Adományok. Liptó Szt.-Iváni egyház 2 ft, Török József 2 ft., Alexy Lajos 1 ft., Mézsáros János 1 ft.

Egyházjogtanért fizettek:

Ntű Roy Pál 3 ft., Veres József 4 ft. 50 kr., Ruttkey S. 3 ft., Krahuletz Aladár 3 ft., Czinkotszky M. 1 ft. 50 kr., Gaal M. 1 ft. 50 kr., Kernuch A. 1 ft. 50 kr., Rosza J. 1 ft. 50 kr., Brózik T. 1 ft. 50 kr., Stettner Gy. 1 ft. 50 kr., Kliment L. 1 ft. 50 kr., Paulinyi S. 1 ft. 50 kr., Horváth L. 1 ft. 50 kr., Ringbauer G. 1 ft. 50 kr., Hanesz S. 1 ft. 50 kr., Franz E. 1 ft. 50 kr., Hrivnyák S. 1 ft. 50 kr., pestm. esperesség 1 ft. 50 kr., Homola J. 1 ft.

— **Köszönetnyilvánítás.** A selmeczbányai evang. lyceum nemes ifjusága a hitvilágosságát dicsérendő s elismerésre méltó buzgalommal terjeszti a körében ápolt „Bibliai v. Gusztáv Adolf“ egylet által; koronként felkeresi a szegényebb egyházakat becses ajándékaival, midőn oltári használatra díszbibliákat, szegény hivek számára pedig bibliákat s újtestamentumokat küld. Mult évben kapott zólyomlipcei egyházunk is szépkötésű bibliát s több példányt a sz. könyvekből; most ismét salfalvai leányegházunk szegény hivei számára kaptunk 1 bibliát és 11 újtestamentomot, mely a szegényeknek karácsonyi örömet hozott. Az egyesület buzgó elnöke Hlavatsek András tanár úr s a nemes ifjuság fogadják a szegények hálás köszönetét s együtt azon óhajunkat, nyugodjék Isten áldása az egyesületen és becses ajándékain. V. Gy.

— **Megjelent a „Protestáns Szemle“** f. évi 1. füzeté fölötté érdekes tartalommal. Dr. Kiss Áron Bornemissa Péter életrajzát írja meg, mig Novák Lajos Károlyi Radics Gáspár a magyar biblia fordítónak élettörténetét adja. Balogh Ferencz 1863. évi francia földi egyházi tanulmányutján tett tapasztalatairól számol meg igen érdekesen. Zoványi Jenő a reformáció Magyarországon a mohácsi vészig czímen érdekes történelmi vázlatot nyújt. Dr. Szlávik M. a legújabb theologiai iskolát, Ritschl Alb. iskoláját ismerteti főbb vonásaiban. Könyvismertetést Szóts Farkas közöl, behatóbban ismertetve és méltatva Barthélemy Saint Hilaire művét: „A philoso-

phia viszonya a természettudományokhoz és valláshoz. A füzet irodalmi szemléjében a hazai és külföldi irodalom jelesebb termékei vannak ismertetve. Igen jól esik látnunk, hogy ez új füzetben nevezetes tért foglal el hazai egyháztörténelmünk két kiváló alakjával és reformációkori szakával. A közérdekű tárgyak közérdeklődést költenek. A társulatot és vállalatát melegen ajánljuk közönségünk buzgó pártolásába.

— **Szurcsin, missiói központ**, m. év decz. 14-én örömmünnepet ült. Két szép harangját szenteltette be. E harangok a westfáliai bochumi gyár készítményei aczélból. A nagy harang (a) 426 kgr., a kis harang (c) 242 kgr. súlyú. Az összhang kitűnő, a hangerő messzebordó, 10 kilométernyire elhangzanak. Áruk a vám- és szállításköltséggel 810 frt; a harangláb 300 frtba került: Szurcsin tehát 1110 frttal koronázta hitelességét. Mennyivel adós erre? 270 frttal csak. Ezt is lefizeti ez év őszén. Deczember 17-én pontban 11 órakor a szomszéd missiói hitközség (Bezsania) testvérharangjaival megszólaltak, a Főtiszteletű Méltóságos püspök úr, Sárkány Sámuel üdvözlétére. Tanítóra van szükségünk, német-tóra azonnal. Kérdezősködőknek szívesen válaszol a surcsini missiói lelkész: Greszler Gyula.

— **A pozsonyi ág. hitv. ev. egyház** 1890. évi életét visszatükröztető értesítője megjelent, melynek nevezetesebb adatait a következőkben állítjuk össze. Az előző visszapillant azon veszteségekre, melyek mind egyetemes ev. egyházunkat, mind a gyülekezetet érték, valamint felemlíti a közegyház és a gyülekezet működési körébe helyezett újonnan választott püspököket és lelkészeket. Az egyházi anyakönyvek nyomán összeállított népesedési mozgalmak következők: 1. A németajkú egyház körében. a) urvacsorához járult 1502 hívő, b) kereszteltetett 217 gyermek, c) konfirmáltatott 130 gyermek, d) hirdettetett 95, eskettetett 81 pár; e) temetett 199 halott. 2. A magyar-tót ajkú egyházban: a) az urvacsorához járult: 1114, b) kereszteltetett: 70 gy. c) konfirmáltatott: 15 gy. d) hirdettetett 32 pár, eskettetett 26 pár; e) eltemetett 66 halott. Az iskolák látogatása: A lyczzeumba járt 323 tanuló; a népiskolákba a belvárosban 340 fiú, 258 leány; a virág völgyben 135 fiú, 122 leány; összesen 855 gy.; — Ligetfaluban 16 fiú, 16 leány, Főréven 62 fiú és 53 leány. A téli hónapokon át 80 szegény gyermek lett ebéddel ellátva. Az egyházi kórházban 151 beteg gyógykezeltetett. Az árvaházban 4 leány és 10 árva fiú talált ellátást. Az egyházi ápoló házban 7 férfi és 7 nő nyert menedéket. Az egyház alapítványokban 868,155 frtot kezel. A diakonissa intézet alapja 1866 frt. A jótékony nőegylet 127 gyermeket látott el, részint egész öltözékekkel, részint lábbelivel és iskolai szerekkel. A gyámintézetre 749 frt 53 kr. gyűjtetett; s a reformáció ünnepén a népiskolákban 68 frt 64 krt gyűjtetett össze. E rövid kivonatból is kivehető, hogy a pozsonyi ev. gyülekezet valóban hegyen épített város, mely el nem rejtethetik. Az Urnak kegyelme növelje hitét egyháza iránti szeretetét és áldozatkészségét a hiveknek, hogy áldásaiban bővelkedve jól tehessen mindennel, kivált hitünknek cselédivel.

— **Nagyszombat.** Ezer lelket számláló gyülekezetünk köréből, a mult évről az alábbi mozzanatokról kívánunk számot adni. Született 19, konfirmáltatott 21, eskettetett 7 pár, köztük 3 vegyes, meghalt 21. Urvacsorázott 584. Iskolába jár 102 gyermek. Gyámintézetre gyűjtött 73 frt 21 krt, szegény gyermekek beruházására gyűjtött 182 frt 96 krt, s felruházott 34 gyermeket. Templomalapra gyűjtött 228 frt 60 krt. Templomalapja a törkesített kamatokkal tesz: 26194 frt 73 krt. Igen józan életnézetnek adták tanujelét egy halottunknak utódai Nádor Gyula és Béla urak, a kik a helyett, hogy a koporsót felkoszorúzták volna, templomalapunk növelésére 25 frtot ajánlottak. Példáját sokan követhetnék. A szellemieket illetőleg: Kostyál Sándor

segédtanító rendes tanítóul elhivatott 500 frt fizetés és 50 frt lakpénzzel. A másik tanító fizetése 600 frtra emeltetett. A mostani imaház új harmoniummal és énekes könyvekkel lesz ellátandó. Az isteni tiszteletek száma megkésztetett, a mennyiben eddig egy vasárnap német, más vasárnap tót isteni tisztelet tartatott, ezentúl a német vasárnapokon a rendes isten tiszteleten kívül tót, — tót vasárnapokon magyar istentisztelet fog tartatni. Mindezekon felül pedig az egyház templomalapja javára egy egyszerű stylben tartott, de izléses bérházat építettett részben újból átalakítottat 34000 frt költséggel.

— **A székesfehérvári ev. egyház** kicsiny számú, (545. lélek) de buzgó tagokból álló gyülekezet 1890. iki évben is hiven törekedett biztosítani létét, felvirágzását. Anyakönyveinek kimutatása szerint született 18 gyermek, konfirmáltatott 3 gyermek, eskettetett 9 pár, meghaltak 15-en, urvacsorájához járultak 155-en. Elemi iskolába járt 20 fiú, 13 leány. Pénztári bevétele és kiadása 2654 frt 83 kr. Aranykönyvébe különféle ajándékokban és alapítványokban 2943 frt van bejegyezve. — A buzgó törekvésnek Istentől sikert kívánunk.

— **Személyi változások a gömöri esperességben.** A göcsi leánygyülekezet tanítója Prúnny Pál m. é. nov. 25-én elhalálozott, helyébe a leányegyház m. é. deczember hó 26-án Terray István ó-falvi segédtanítót választotta meg rendes tanítójává, ki működését már meg is kezdte. — Tiszt. Philadelphus Manó felső-sajói lelkész, miután Jolsva-Taploczára választatott meg lelkésznek, Felső-Sajóról el távozott. Ntiszt. Terray Gyula gömöri főesperes az árva egyházban administratorknak tiszt. Sztehló Gerő oláh-pataki ág. hitv. ev. lelkész urat nevezte ki. A Fekete-patak-bedarkai egyházból tiszt. Poniczky Pál Rozsloznyaára távozott; az egyház adminisztrálásával Chotvács Pál alsó-sajói lelkész úr van megbizva.

— **Eljegyzés.** Schäfer Lajos franczjosephfeldi lelkész Dussing Mária kisasszony jegyezte el. Távollévő testvérünk találjon választottjával működési körében kedves otthont.

— **Gyász esetek.** Szeberényi Lajos Zs. testvérünket, Békés-Csabának újonnan választott lelkészét, kedves nejeinek szül. Sztehló Irénnek halálával megrendítő csapás érte. — A kedves nő életének 27. boldog házasságának 7. évében f. hó 13-án hunyt el, 15-én eltemetett. A férj és négy árva mély gyászában fájdalmas részvétellel osztozunk mi is. — Békesség az elköltözöttel; az Ur vigasza erősítse a gyászolókat. — A hődmezővásárhelyi ág. hitv. ev. gyülekezet buzgó felügyelője tek. Francziszt Lajos úr f. hó 10-én, életének 58-ik évében, hosszas és kinos szenvedés után elhunyt; s f. hó 11-én d. u. 2 órakor eltemetett. — A zólyom-lipesei elemi iskola igazgatója s az evang. egyház kántora Licsko Ede decz. 31-én szívzselhűdésben 70 éves korában, jobblétre szenderült. Az elhunyt, mint jeles tanító, szép eredménnyel működött felszázadot meghaladó időn át. Mult évben ünnepelte tanítói pályájának 50 éves jubileumát, a mely alkalommal az esperességi tanítóegylet díszes ezüst serleget, egyháza pedig bársony kötésű s ezüst veretű énekes könyvet ajándékozott neki. — Temetése nagy számú részvtétel mellett f. é. Január 2-án ment végbe. Legyen emléküek áldott!

— **Szerkesztői üzenet.** Rendes előfizetőinknek, megrendelőinknek küldjük a lapot rendszeresen. — Ha valakinek lapja elmaradt, jelentkezze, mert az elmaradás oka vagy az évfordulattal járó munkahalmazzal előidézett zavar, vagy a hófúvások által okozott forgalmi akadály lehet.